

Ірина Володимирівна Савка,
кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних наук,
Львівський національний університет ім. Івана Франка,
вул. Університетська 1, Львів, Україна

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

У статті обґрунтовано змістовий аспект професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції. Визначено, що для забезпечення інтеграції гуманітарних та професійних знань та умінь, необхідна професійна спрямованість усіх навчальних дисциплін. Розроблена модель реалізації професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції на засадах інтегративного підходу. Запропонована модель передбачає інтеграцію гуманітарних та фахових дисциплін. В основу моделі закладено судження про фундаментальний характер гуманітарних дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців та їх професійна спрямованість. Метою розробленої моделі є формування професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції до професійної діяльності на засадах інтегративного підходу..

Ключові слова: інтегративний підхід, професійна спрямованість підготовки, модель.

Входження України у європейський економічний та політичний простір висуває нові вимоги до професійної підготовки фахівців у галузі юриспруденції. У сучасні стандарти освіти внесено соціально обґрунтовані вимоги до дипломованого фахівця, здатного компетентно вирішувати складні питання юриспруденції. Однак забезпечення високого рівня їх реалізації на практиці залишається актуальним завданням вищої професійної освіти.

Майбутній фахівець у галузі юриспруденції має володіти необхідним фондом актуальних наукових і прикладних знань, спеціальних умінь і навичок, керуватися у своїй професійній діяльності гуманістичними цінностями, утверджувати та захищати ідеї правової держави, постійно прагнути до творчого пошуку й саморозвитку тощо. Це зумовлює потребу наукових досліджень проблеми формування й оновлення змісту навчання, зокрема гуманітарної складової професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції. Проте в сучасних умовах практика діючої освіти не повністю задовольняє потреби оновлення й інтеграції змісту гуманітарних дисциплін.

Дослідження теоретичних основ професійної спрямованості фахової підготовки проводилися багатьма дослідниками, які вивчали особливості формування професійно спрямованих якостей майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки та шляхи реалізації професійної спрямованості у навчальному процесі (Р. Ахмерова, В. Волкова, Т. Козак, В. Королева, Н. Марченко, Р. Миленкова, О. Москалюк, О. Олярник, Н. Самарук, Г. Ханцева та ін.). Актуальними на сучасному етапі є дослідження можливостей інтегративного підходу у професійній освіті (С. Гончаренко, І. Козловська, О. Сергєєв, М. Чапаєв та ін.). У педагогіці систематизовано значний досвід досліджень, зокрема проблем викладання правових дисциплін (Д. Демченко, І. Марчук, С. Микитюк, В. Одарій, І. Романова, О. Федоренко та ін.). Водночас поза увагою дослідників залишилася проблема забезпечення професійної спрямованості

підготовки на засадах інтегративного підходу як засобу формування професійної готовності майбутніх фахівців у галузі юриспруденції.

Аналіз наукових джерел дозволив уточнити різні підходи щодо визначення понять «професійна спрямованість підготовки», «готовність майбутніх фахівців у галузі юриспруденції до професійної діяльності» тощо. Професійні компетенції майбутнього фахівця у галузі юриспруденції визначаються виробничими функціями, типовими завданнями діяльності: організаційно-адміністративна; готовність до кооперації з колегами та роботи в колективі, до організації роботи малих колективів-виконавців; уміння виконувати доручення керівників у рамках професійних обов'язків на базі отриманих знань, умінь і навичок; готовність вести діалог, листування, переговори іноземною мовою в рамках рівня поставлених завдань тощо. Професійна освіта в контексті вирішення названих суперечностей передбачає якісне оновлення системи підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції шляхом впровадження професійно спрямованого вивчення гуманітарних дисциплін.

Особливості професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції на засадах інтеграційного підходу розподілено на організаційні, змістові та світоглядні.

Професійна спрямованість змісту навчання розглядається як форма специфічного міждисциплінарного зв'язку. Одним із засобів реалізації професійної спрямованості є профілювання як цілеспрямована реалізація міждисциплінарних зв'язків загальноосвітніх та спеціальних дисциплін. Розглядають теоретичний, практичний і світоглядний рівні профілізації змісту навчання [1, с.10]. Розглянемо особливості принципу професійної спрямованості з позицій формування професійних якостей майбутніх фахівців у галузі юриспруденції. Системний аналіз професійної спрямованості [6, с.402] дозволяє

виділити такі її особливості: професійна спрямованість як складна система вибудовується з компонентів і структур, тобто вона має певний зміст і внутрішню організацію: вона є елементом складнішої системи, з аналізу функцій і механізмів якої можна зрозуміти її сутність, і динамічною системою, в якій всі процеси структурних компонентів перебувають у внутрішній єдності та взаємній опосередкованості; цілісність професійної спрямованості зумовлює її структурну єдність, виділення тих інтегративних, системотвірних якостей, властивостей, характеристик навколо яких об'єднуються й інші властивості; вона виконує такі важливі функції: по-перше, виступає в ролі засобу задоволення власних потреб; по-друге, є засобом розвитку знань, умінь, здібностей людини; професійна спрямованість є динамічним утворенням, яке змінюється відповідно до власних уподобань і переконань, впливу різноманітних чинників та поставлених завдань.

Професійна спрямованість процесу підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції вимагає врахування специфічних факторів як рушійної сили формування й розвитку інтелекту професійно спрямованої особистості, а саме [4, с. 182]: *соціальних* факторів, що відображають потреби суспільства у фахівцях юридичної сфери високого рівня зі знанням іноземної мови, здатних застосовувати ці знання в професійній сфері; *соціально-педагогічних* факторів, пов'язаних із розвитком системи професійної юридичної освіти, що передбачає формування професійно спрямованої особистості майбутнього фахівця; педагогічних факторів, що зумовлюють спільну активну діяльність викладача і студента під час формування майбутнього фахівця юридичної сфери; *психолого-педагогічних* факторів, пов'язаних із інтелектуальною діяльністю щодо формування творчого мислення та професійної мотивації, а також інформативність і актуальність змісту матеріалу, зв'язок із юридичною професією, усвідомлений підхід до вивчення дисциплін, індивідуальна робота з кожним щодо формування професійної мотивації і професійного творчого мислення, розвиток професійної значущості й перспектив уживання іноземної мови в майбутній юридичній діяльності. Іншомовна професійна спрямованість процесу виховання й організації самостійної роботи студентів вищого юридичного навчального закладу передбачає вживання іноземної мови під час підготовки до навчальних занять із різних дисциплін, самостійної підготовки й організації виховних заходів із використанням можливостей іноземної мови, інформації іноземною мовою тощо.

Структура професійної готовності майбутніх фахівців у галузі юриспруденції передбачає наявність взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-орієнтаційного, когнітивно-інтегративного та ситуативно-діяльнісного.

Встановлено, що особливості юриспруденції та робочого середовища вимагають від фахівця юриспруденції інтегративної професійної

підготовки: володіння тими нормами національного права, що найбільше наближені до міжнародно-правового регулювання та сфери міжнародних відносин зокрема; знань про інші правові системи, що зумовлює необхідність вивчення національно-правових дисциплін передусім у порівняльно-правовому ключі; певного рівня гуманітарної підготовки.

Теоретичне обґрунтування інтегративних процесів в освіті є однією з необхідних умов оновлення навчального процесу. На основі теоретичного аналізу та стану практики виявлено, що практично всі освітні поняття та процеси пов'язані з інтеграційними процесами, що зумовило виділення інтегративної як галузі наукового знання про суть, закономірності та застосування інтеграції [3, с. 9].

Інтеграція методів навчання передбачає низку педагогічних умов навчання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах: теоретичне обґрунтування та практична розробка інтеграції методів навчання в контексті закономірностей і принципів професійної дидактики; забезпечення органічного зв'язку методів навчання зі змістом і цілями вивчення фахових дисциплін; поєднання внутрішньої (структурних компонентів у межах одного методу) та зовнішньої (поєднання окремих методів) інтеграції методів навчання фахових дисциплін [2, с. 135].

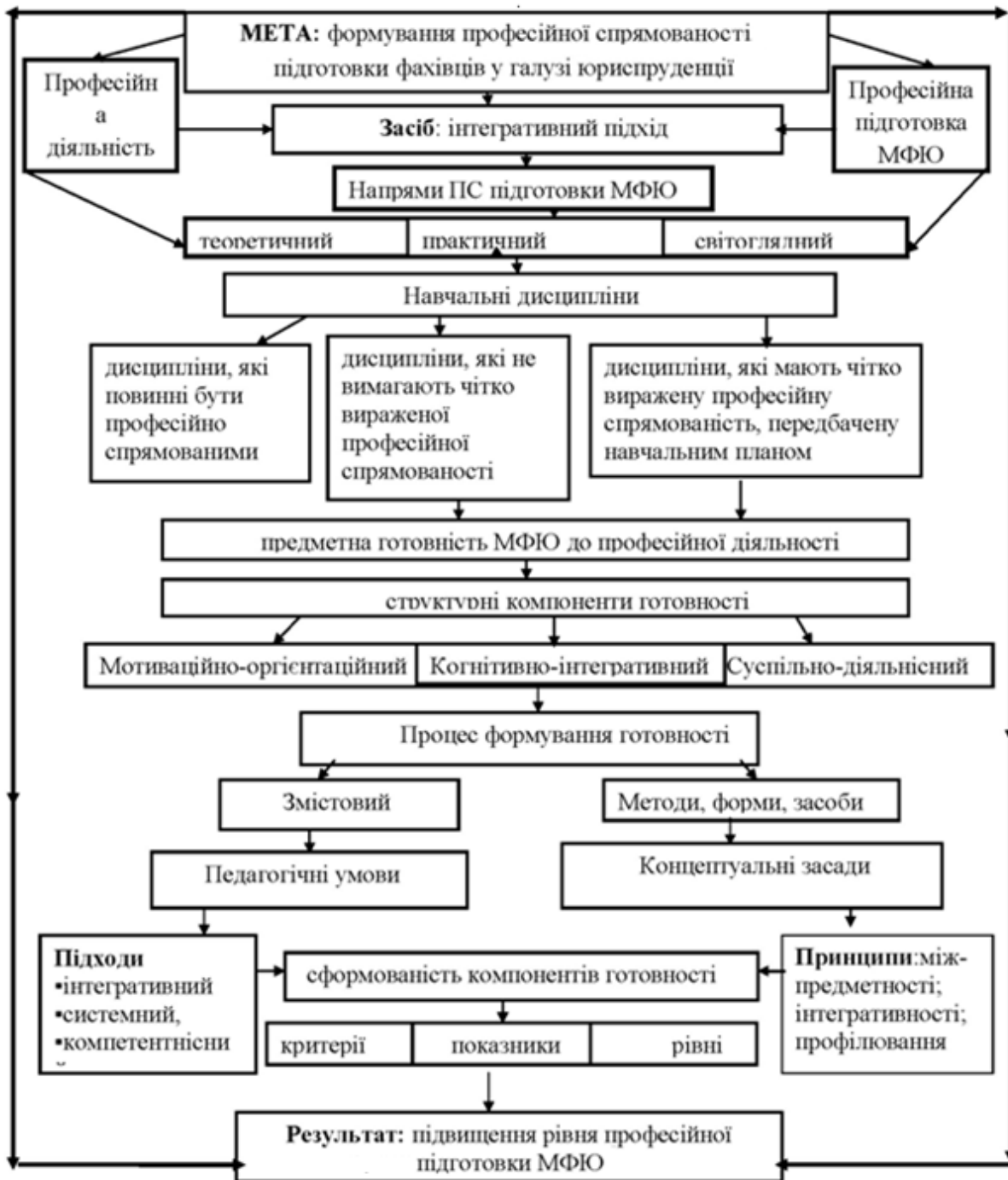
Інтеграція дозволяє надати особистості змогу здійснювати професійну діяльність у контексті ціннісних орієнтацій та максимально розвивати особистісний та професійний потенціал [5, с. 267].

Зокрема, формування професійної іншомовної компетентності студентів юридичних спеціальностей слід організовувати як особистісний і професійно-розвивальний процес залучення студентів до розгляду й розв'язання соціальних, екологічних, морально-етичних, юридичних та інших професійно-орієнтованих ситуацій і виконання завдань, які стимулюють їхнє професійне самовизначення й професійний саморозвиток [7, с. 363].

Зміст навчального матеріалу на засадах інтеграційного підходу слід розглядати як впорядковану на основі взаємозв'язків систему сукупності циклів дисциплін. За ступенем професійної спрямованості ці дисципліни було розподілено на три групи: дисципліни, які не вимагають чітко вираженої професійної спрямованості («Філософія» та «Історія України»); дисципліни, які мають чітко виражену професійну спрямованість, передбачену навчальним планом («Українська мова за професійним спрямуванням») та «Іноземна мова за професійним спрямуванням») та дисципліни, які повинні бути професійно спрямованими («Політологія» та «Країнознавство»). При вивченні цих дисциплін студенти отримують поглиблену підготовку з обраного напрямку.

Отже, ми розробили модель реалізації професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції на засадах інтегративного підходу (рис. 1.). Метою

впровадження моделі є формування професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції до професійної діяльності на засадах інтегративного підходу.

Рис. 1. Модель реалізації професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції на засадах інтегративного підходу

Основою моделі обрано судження про інтеграційний підхід у процесі підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції та їх професійну спрямованість. Запропонована модель передбачає інтеграцію гуманітарних та фахових дисциплін.

Модель реалізації професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців у галузі юриспруденції на засадах інтеграційного підходу

сприяла конструюванню навчально-виховного процесу, інтеграції змісту гуманітарної та фахової підготовки, яка реалізується засобами іншомовної підготовки.

Отже, використання моделі сприятиме підвищенню рівня успішності навчання майбутніх фахівців у галузі юриспруденції, оскільки передбачає інтеграцію гуманітарних та фахових знань.

Відтак у майбутніх фахівців у галузі юриспруденції цілеспрямовано формуватиметься ситуативно-діяльнісний компонент готовності до професійної діяльності: оволодіння варіативними способами професійної діяльності та самостійність у прийнятті рішень.

Інтеграційний підхід полягає у: виявленні наявного потенціалу гуманітарних дисциплін у неявній формі через внутрішньодисциплінарну і міждисциплінарну інтеграцію знань; встановленні

істотних зв'язків між відносно незалежними поняттями, об'єктами та явищами політології та юриспруденції; створенні передумов творчості мислення та власної організації знань; формуванні наскрізних понять та їх активне використання у навчальному процесі; зв'язку навчання з життям та практичною діяльністю; міждисциплінарних зв'язків, інтеграції знань та умінь, профілювання змісту, наступності, неперервності навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахмерова Р. У. Реализация принципа профессиональной направленности обучения в вузе средствами профилизации общенаучных дисциплин : автореф. дисс., канд. пед. наук., Казань, 1988. – 16с.
2. Білик О. С. Педагогічні умови інтеграції методів навчання фахових дисциплін майбутніх будівельників у вищих технічних навчальних закладах : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Білик Оксана Сергіївна. – Вінниця, 2009. – 214 с.
3. Гончаренко С. У. Теоретичні основи дидактичної інтеграції у професійній середній школі // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 2. – С. 9–18.
4. Демченко Д. І. Теоретичні питання формування професійної іншомовної компетентності юриста [Текст] : монографія / Д. І. Демченко. – Х. : Видавець Іванченко І. С. , 2014. – 213 с.
5. Євтушенко Н. Інтеграція іноземних мов за професійним спрямуванням із дисциплінами гуманітарного циклу [Текст] / Н. Євтушенко // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2013. – Вип. 38. – С. 205–208.
6. Москалюк О. І. Зміст і структура професійної спрямованості майбутніх соціальних педагогів: аналіз у контексті системного підходу // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // 36. наук. пр. – Випуск 10 / Редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ООО“Планер”, 2006. – С. 399 – 405.
7. Федоренко О. М. До Питання про модель професійно-спрямованої іншомовної підготовки майбутніх фахівців юридичних спеціальностей, реалізовану у змісті підручника / О. М. Федоренко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 111. – С. 363–367.

*Савка Ирина Владимировна,
кандидат педагогических наук,
ассистент кафедры иностранных языков для гуманитарных факультетов,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская 1, Львов, Украина*

ИНТЕГРАЦИОННЫЙ ПОДХОД В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В ОБЛАСТИ ЮРИСПРУДЕНЦИИ

В современные стандарты образования внесено социально обоснованные требования к дипломированному специалисту, способному компетентно решать сложные вопросы юриспруденции. Однако обеспечение высокого уровня их реализации на практике остается актуальной задачей высшего профессионального образования. Это обуславливает необходимость научных исследований проблемы формирования и обновления содержания обучения, в частности гуманитарной составляющей профессиональной подготовки будущих специалистов юриспруденции.

Цель исследования – формирование профессиональной направленной подготовки специалистов в области юриспруденции на основе интеграционного подхода.

Особенности профессиональной направленности подготовки будущих специалистов в области юриспруденции на основе интеграционного подхода разделен на организационные, содержательные и мировоззренческие. Одним из средств реализации профессиональной направленности является профилирование как целенаправленная реализация междисциплинарных связей общеобразовательных и специальных дисциплин.

Структура профессиональной готовности будущих специалистов в области юриспруденции предполагает наличие взаимосвязанных компонентов: мотивационно-ориентационного, когнитивно-интегративного и ситуативно-деятельностного.

Установлено, что особенности юриспруденции и рабочей среды требуют от специалиста юриспруденции интегративной профессиональной подготовки: владение теми нормами национального права, наиболее приближенных к международно-правового регулирования и сферы международных отношений в частности; знаний о других правовых системах, что приводит к необходимости изучения национально-правовых дисциплин прежде всего в сравнительно-правовом ключе; определенного уровня гуманитарной подготовки.

Інтеграція методів навчання передбачає ряд педагогічних умов навчання професійних дисциплін в вищих навчальних закладах.

Зміст навчального матеріалу на основі інтеграційного підходу слід розглядати як упорядковану на основі взаємозв'язків систему сукупності циклів дисциплін.

Основною моделлю вибрано суждення об інтеграційному підході в процесі підготовки майбутніх фахівців в області юриспруденції та їх професійну спрямованість. Використання моделі сприятиме підвищенню рівня успішності навчання майбутніх фахівців в області юриспруденції, оскільки передбачає інтеграцію гуманітарних та професійних знань.

Інтеграційний підхід заключається в: виявленні наявного потенціалу гуманітарних дисциплін в неясній формі через внутродисциплінарну та міждисциплінарну інтеграцію знань; установленні суттєвих зв'язків між незалежними поняттями, об'єктами та явленнями політології та юриспруденції; створенні передумов творчості мислення та власної організації знань; формуванні загальних понять та їх активному використанні в навчальному процесі; зв'язку навчання з життям та практичною діяльністю; міждисциплінарних зв'язків, інтеграції знань та умінь, профілювання змісту, преемственности, неперервності навчання.

Ключові слова: інтеграційний підхід, професійна спрямованість підготовки, модель.

Iryna Savka,

Candidate of Pedagogical Sciences,

Assistant at the Department of Foreign Languages for Humanities,

Lviv Ivan Franko National University,

1, Universytetska st., Lviv, Ukraine

INTEGRATION APPROACH IN THE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF JURISPRUDENCE

Socially justified requirements to graduates, being able competently to solve complex issues in the field of law are implemented in modern education standards. However, to ensure a high level of implementation in practice remains a problem of higher education.

This leads to the need of researching the problem of forming and updating the training contents, including the humanitarian component of training future professionals in the field of jurisprudence.

The aim of the research is the formation of professional training in the field of law on the basis of the integration approach.

The features of the professional orientation training of future professionals in the field of law based on the principles of the integration approach are divided into organizational, semantic and philosophical ones.

One of the means of realization of professional orientation is the realization of the targeted profiling as interdisciplinary connections of general education and special disciplines.

The structure of professional readiness of the future experts in the field of law presupposes the existence of the interrelated components: motivational orientative, cognitive-integrative and situational active.

It was established that the characteristics of the working environment in the field of law requires the integrative professional training: the possession of those standards of national law which most closely approximate to the international legal regulations and international relations in particular; the knowledge of other legal systems, which leads to the need of studying the national legal disciplines primarily in the comparative legal direction; certain level of preparedness in humanitarian sphere.

Integration of teaching methods provides a number of educational learning conditions for mastering professional disciplines within higher education.

The content of the educational material on the basis of the integration approach should be seen as a system of related disciplines based on professional orientation.

The model selected is based on the judgments about integration approach in the training of future specialists in law and their professional orientation.

The use of the model will contribute to the success of the training of future professionals in the field of law, because it involves the integration of humanitarian and professional knowledge.

The integration approach means identifying the existing potential of the humanities in the implicit form with the help of innerdisciplinary and interdisciplinary integration of knowledge; establishing significant relationships between relatively independent concepts, the objects and the phenomena of political science and law; creating preconditions for creative thinking and knowledge of their own; formation of the mixed concepts and their active use in the educational process; the connection of studies with life and practice; interdisciplinary connections, integration of knowledge and skills, profiling contents, succession, continuity of learning.

Key words: integrative approach, professional orientation training, model.

Подано до редакції: 12.01.2017 р.

Рекомендовано до друку: 28.01.2017 р.

Рецензент: д.пед.н., професор Т. І. Койчева